

Odmeňovanie zamestnancov

Mzda – cena práce

- peňažné alebo nepeňažné (naturálne) plnenie, ktoré poskytuje zamestnávateľ zamestnancovi za prácu

Právna (legislatívna úprava):

- Zákonník práce,
- Zákon o minimálnej mzde,
- Zákon o dani z príjmov,
- Zákon o odmeňovaní zamestnancov vo verejnej službe,
- Zákon o odmeňovaní zamestnancov v štátnej službe a ďalšie.

Funkcie mzdy:

1. motivačno – stimulačná = mzdy pôsobia na výkon zamestnancov,
2. sociálna funkcia – mzda zabezpečuje sociálne istoty a ovplyvňuje životnú úroveň,
3. ekonomická = príjem do domácností i do štátneho rozpočtu (cez daň z príjmov)
4. nákladová = mzdové náklady pre podnik

Minimálne mzdové nároky

- v Zákonníku práce
- 6 stupňov – t. j. násobok (koeficient) minimálnej mzdy
- zohľadnená zložitosť a namáhavosť práce a zodpovednosť za prácu

Minimálna mzda:

- stanovuje vláda ak sa nedohodne tripartita (vláda + zamestnávatelia + odbory ako zástupcovia zamestnancov)
- je to najnižšia hrubá mesačná mzda pri 40 hodinovom pracovnom týždni

Nominálna mzda = **peňažná suma** vyplatená „na ruku“ vo forme mzdy

Reálna mzda = **tovary a služby**, ktoré si kúpime za nominálnu mzdu

Hrubá mzda ≠ čistá mzda ≠ mzda k výplate

Kritériá odmeňovania:

- a) druh práce (náročnosť),
- b) množstvo práce,
- c) kvalita práce,
- d) ďalšie faktory (kvalifikácia, prax).

Mzdové formy			
Mzdové formy = zložky mzdy			
1. ZÁKLADNÉ	2. POHYBLIVÉ		
	a) doplnkové	b) náhrady mzdy	c) mzdové zvýhodnenia
<i>nárokovateľná</i>	<i>nenárokovateľná</i>	<i>nárokovateľná po splnení podmienok</i>	
- Časová - Úkolová - Podielová - Kombinovaná - Naturálna - Zmluvná = manažérska	- Prémie - Odmeny - Podiely na výsledku hospodárenia - Osobné ohodnotenie	- Za dovolenku - Prekážky pri výkone obč. povinností - Osobné prekážky na strane zamestnanca - Prekážky na strane zamestnávateľa	- Za prácu nadčas - Za nočnú prácu - Za sviatky - Za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom prostredí

1. ZÁKLADNÉ ZLOŽKY MZDY

- Časová mzda** – závisí od odpracovaného času

$$M\check{c} = T_m \times S_m$$

T_m – skutočne odpracovaný čas na mesiac v hodinách

S_m – mzdová tarifa (hodinová mzdová tarifa) v €

Napr.:

- Úkolová mzda** – závisí od skutočného výkonu zamestnanca

$$M\acute{u} = Q \times S\acute{u}$$

Q - počet kvalitných jednotiek výkonu

$S\acute{u}$ – úkolová sadzba za jednotku výkonu

$$S\acute{u} = \frac{N\check{c} \times S_m}{60}$$

$N\check{c}$ – Norma času v minútach

Napr.:

- Podielová mzda** – predstavuje mzdu za podiel zamestnanca na výrobe alebo predaji statkov a služieb. Nemeria sa množstvom, ale podielom z výkonu. Stanoví sa určitými percentami z tržby.

Napr.:

- Kombinovaná mzda** – vzniká kombináciou časovej, úkolovej alebo aj podielovej mzdy. Má podobu zmiešanej mzdy.

Napr.:

- Zmluvná = manažérska mzda** – určí sa po vzájomnej dohode zamestnanca a zamestnávateľa

Napr.:

- Naturálna mzda** – len so súhlasom zamestnanca; nepenažné plnenie

Príklad: Navrhните mzdovú formu pre tieto pracovné miesta:

- a) asistentka generálneho riaditeľa
- b) brigádnik pri zbere ovocia
- c) obchodný zástupca na predaj plastových okien
- d) upratovačka v škole
- e) prekladateľka
- f) riaditeľ banky
- g) predajca zájazdov v cestovnej kancelárii.

2. POHYBLIVÉ ZLOŽKY MZDY

a) doplnkové

- Prémie - % z časovej/úkolovej mzdy najčastejšie robotníkov; stimulujú k podaniu vyššieho výkonu (ak sa dá výsledok presne zmerať); p. za prekročenie plánu, p. za kvalitu, p. za úsporu materiálu a pod.
- Odmeny – individuálne dodatočné ohodnotenie ak sa výsledok práve nedá presne odmerať (nemanuálna práca)
- Podiely na výsledku hospodárenia (tzv. 13. plat) – podiel zo zisku
- Osobné ohodnotenie – zamestnávateľ stanoví kvalifikačné nároky na prac. miesto a po splnení vyplatí osobné ohodnotenie

b) náhrady mzdy

- Za dovolenku
- Prekážky pri výkone občianskych povinností – napr. poslanci
- Osobné prekážky na strane zamestnanca – napr. lekárske vyšetrenie, vlastná svadba...
- Prekážky na strane zamestnávateľa – napr. pokazí sa stroj = prestoj; „vyššia moc“

c) mzdové zvýhodnenia

- Za prácu nadčas
- Za nočnú prácu
- Za sviatky
- Za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom prostredí

ZÁKLADNÁ ZLOŽKA + POHYBLIVÉ ZLOŽKY = HRUBÁ MZDA

Výpočet mzdy - postup

(Súčasne riešime príklad č. 1)

1. Hrubá mzda = nárok zamestnanca na mzdu

- všetko, čo sa zdaňuje (do hrubej mzdy sa nezarátajú cestovné náhrady, nemocenské)
- mzdové náklady
- základná + pohyblivá zložka (pozri mzdové formy)

$$(300 \times 2,50) + 57 + 25 + 13 = 845,-$$

2. odvody do fondov = povinné poistenie

- sociálne poistenie (nemocenské, starobné = dôchodkové + invalidné, v nezamestnanosti
⇒ pozri príklad)
- zdravotné poistenie
- **počítame z hrubej mzdy**
- zaokrúhľujeme každý fond osobitne na eurocenty nadol

Zamestnanec	O d v o d y d o f o n d o v					
	Zdravotná poisťovňa	Sociálna poisťovňa				Celkom (v €)
		Zdravotné poistenie (4 %)	Nemocenské poistenie (1,4 %)	Dôchodkové starob. poi. (4 %)	Dôchodkové invalid. poi. (3 %)	
Martin B o h a t ý	33,80	11,83	33,80	25,35	8,45	113,23

Výpočet:

$$(845 : 100) \times 4$$

$$(845 : 100) \times 1,4 \quad \text{a tak ďalej všetky fondy}$$

3. Čiastkový základ dane (ČZD) = hrubá mzda – odvody do fondov

$$845 - 113,23 = 731,77$$

4. Nezdaniteľná časť základu dane (mesačná) (NČZD)

- časť príjmov, ktorá sa **NEZDAŇUJE**
- zamestnanec ⇒ mesačne
- mesačná hodnota pre rok 2025 = 479,48 € (mení sa každý rok)

5. Základ dane upravený o NČZD = ZD - NČZD

$$731,77 - 479,48 = 252,29 \text{ €}$$

6. Preddavok na daň z príjmov (DzP) = základ dane upravený x 0,19

- 19 % z upraveného základu dane
- zaokrúhľovanie matematicky na dve des. miesta

$$252,29 \times (19 : 100) = 47,9351 = 47,94 \text{ €}$$

7. Daňový bonus – znižuje daň z príjmov

- uplatňuje sa na nezaopatrené dieťa žijúce v spoločnej domácnosti (sústavne sa pripravuje na povolanie max do 18 r.)
- uplatní len jeden z rodičov
- je to % z ČZD podľa počtu detí
- hodnota pre rok 2025 = rôzne sumy podľa veku dieťaťa (do 15 r., od 15 r. do 18 r.)

$$47,94 - 20 = \underline{\underline{27,94 \text{ €} = \text{daň z príjmov}}}$$

8. Čistá mzda = hrubá mzda – odvody – preddavok na daň z príjmov

$$845 - 113,23 - 27,94 = 703,83 \text{ €}$$

9. Mzda k výplate (výplata)

- vypláca sa pozadu za uplynulý mesiac
- vypláca sa do 15. kalendárnych dní po skončení mesiaca

$$= \text{čistá mzda} + \text{nemocenské} + \text{ošetrovné} - \text{splátka úveru} - \text{súdom nariadené splátky} \\ - \text{preddavok na mzdu} + \text{cestovný príkaz} - \text{náhrada škody}$$

$$\text{Čistá mzda} + \text{náhrada za PN} = 703,83 + 122 = 825,83 \text{ €}$$

10. Preddavok na mzdu = záloha na mesiac vopred

- ak ho mal zamestnanec vyplatený, znižuje sa o túto sumu čistá mzda

11. Ročné zúčtovanie dane z príjmov (viac v DAO a DUC 3. ročník)

- vykonáva zamestnávateľ – na základe žiadosti od zamestnanca, alebo zamestnanec sám vyplnením daňového priznania
- daňový úrad = správca dane
- vykonáva sa do 31. 03. za predchádzajúci kalendárny rok
- daň na úhradu (daňový nedoplatok) ak zaplatil počas roka na preddavkoch na dani z príjmov menej než mal
- preplatok dane z príjmov – ak zaplatil viac – rozdiel vyplátí zamestnávateľ/daňový úrad

1. CVIČNÝ PRÍKLAD NA RIEŠENIE NA HODINE

Doplňte údaje chýbajúce v tabuľke a výpočty zaznamenajte.

Zaokrúhľovanie:

odvody do fondov na eurocenty nadol

daň z príjmov matematicky na dve desatinné miesta

1	Počet vyrobených výrobkov	300 kusov
2	Mzdová sadzba	2,50 €/kus
3	Odmeny	57,00
4	Osobné ohodnotenie	25,00
5	Príplatok za sviatky	13,00
7	Náhrada mzdy za práceneschopnosť	122,00
8	Nezdaniteľná časť základu dane	479,48 € mesačne
9	Uplatňuje si daňový bonus na 1 dieťa	20,00 €/dieťa

Zamestnanec	H r u b á m z d a (HM)						
	Základná zložka			Pohyblivá zložka			Celkom v €
	Počet vyrobených výrobkov za mesiac v ks	Úkolová sadzba za 1 kus v €	Celkom v €	Odmeny v €	Osobné ohodnotenie v €	Príplatky v €	
Martin Bohatý	300	2,50	750,-	57,-	25,-	13,-	845,-

Výpočet hrubej mzdy: $(300 \times 2,50) + 57 + 25 + 13 = 845,-$

Zamestnanec	Nezdaniteľná časť ZD	Upravený základ dane	Daň z príjmov (19 %)	Čistá mzda	Náhrada za PN (r. 7)	Mzda k výplate
Martin Bohatý	479,48	252,29	27,94	703,83	122,-	825,83

Výpočet upr. základu dane:

$$HM - \text{odvody} - N\check{C}ZD = 845 - 113,23 - 479,48 = 252,29$$

Výpočet dane z príjmov: $252,29 \times 0,19 = 47,9351 = 47,94$ zníži daň z príjmov o daňový bonus
 $47,94 - 20 = 27,94$ túto daň zaplatí

Výpočet čistej mzdy: $HM - \text{odvody} - \text{daň} = 845 - 113,23 - 27,94 = 703,83$

Výpočet mzdy k výplate: $\text{Čistá mzda} - \text{náhrada za PN} = 703,83 + 122 = 825,83$

Zamestnanec	O d v o d y d o f o n d o v					
	Zdravotná poisťovňa	Sociálna poisťovňa				Celkom (v €)
	Zdravotné poistenie (4 %)	Nemocenské poistenie (1,4 %)	Dôchodkové starob. poi. (4 %)	Dôchodkové invalid. poi. (3 %)	Poistenie v nezamest. (1 %)	
Martin Bohatý	33,80	11,83	33,80	25,35	8,45	113,23

Výpočet:

$$(845 : 100) \times 4$$

$$(845 : 100) \times 1,4 \quad \text{a tak ďalej všetky fondy}$$

2. VÝPOČET ÚKOLOVEJ MZDY – domáca úloha

Doplňte údaje chýbajúce v tabuľke a výpočty zaznamenajte. Zamestnanec si uplatňuje daňový bonus na 2 deti.

1	Počet vyrobených výrobkov	1050 kusov
2	Mzdová sadzba	1,00 €/kus
3	Príplatky za prácu nadčas	24,00
4	Osobné ohodnotenie	80,00
5	Prémie 10 % zo základnej zložky (t. j. z 1050 €)	
7	Náhrada mzdy za práceneschopnosť	102,00
8	Nezdaniteľná časť základu dane	479,48 € mesačne
9	Daňový bonus na 1 dieťa ... (vek 17 rokov)	50,00 €/dieťa

Zamestnanec	Hrubá mzda						
	Základná zložka			Pohyblivá zložka			Celkom (v €)
	Počet vyrobených výrobkov za mesiac v ks	Úkolová sadzba za 1 kus (v €)	Celkom (v €)	Príplatky (v €)	Prémie (v €)	Osobné ohodnotenie (v €)	
Zuzana Millá	1 050	1,00	1 050,--				

Výpočet hrubej mzdy:

Zamestnanec	Odvody do fondov					Celkom (v €)
	Zdravotná poisťovňa	Sociálna poisťovňa				
	Zdravotné poistenie (4 %)	Nemocenské poistenie (1,4 %)	Dôchodkové starob. poi. (4 %)	Dôchodkové invalid. poi. (3 %)	Poistenie v nezamest. (1 %)	
Zuzana Millá						

Výpočet odvodov:

Zamestnanec	Nezdaniteľná časť ZD	Upravený základ dane	Daň z príjmov	Náhrada mzdy za práceneschopnosť	Mzda k výplate
Zuzana Millá	479,48			102,--	

Výpočet upr. základu dane:

Výpočet dane z príjmov:

Výpočet čistej mzdy:

Výpočet mzdy k výplate:

Zaokrúhľovanie:

odvody do fondov na eurocenty nadol
daň z príjmov matematicky na dve desatinné miesta

3. VÝPOČET ČASOVEJ MZDY – domáca úloha

Doplňte údaje chýbajúce v tabuľke a výpočty zaznamenajte.

1	Odpracovaný čas	20 dní 8 hodín denne
2	Hodinová mzdová tarifa	5,-- €/hod.
3	Odmeny	64,00
4	Náhrada mzdy za dovolenku	51,00
5	Preddavok (záloha)	200,00
7	Nezdaniteľná časť základu dane	479,48 € mesačne

Zamestnanec	H r u b á m z d a						
	Základná zložka			Pohyblivá zložka			Celkom (v €)
			Celkom (v €)				
Peter V e s e l ý							

Výpočet hrubej mzdy:

Zamestnanec	Nezdaniteľná časť ZD	Upravený základ dane	Daň z príjmov (19 %)	Čistá mzda		Mzda k výplate
Peter V e s e l ý						

Výpočet upr. základu dane:

Výpočet dane z príjmov:

Výpočet čistej mzdy:

Výpočet mzdy k výplate:

Zamestnanec	O d v o d y d o f o n d o v					Celkom (v €)
	Zdravotná poisťovňa	Sociálna poisťovňa				
	Zdravotné poistenie (4 %)	Nemocenské poistenie (1,4 %)	Dôchodkové starob. poi. (4 %)	Dôchodkové invalid. poi. (3 %)	Poistenie v nezamest. (1 %)	
Peter V e s e l ý						

Výpočet odvodov:

Zaokrúhľovanie:

odvody do fondov na eurocenty nadol
daň z príjmov matematicky na dve desatinné miesta